

Utlåtande om förslaget till Pargas stads klimat- och miljöprogram

Bygg- och miljönämnden 09.11.2022 § 168

Beredare

Tf. miljövärdschef Petri Huovila, tfn 050 464 6866
fornamn.efternamn@pargas.fi

Pargas klimat- och miljöprogram är under beredning. Den halvfärdiga finskspråkiga arbetsversionen av programtexten finns som bilaga till föredragningslistan och så även en förteckning över åtgärder som föreslås. Programmet och åtgärderna har beretts till stor del på basis av den respons som inkommit från en invånarenkät våren 2022, en workshop som ordnades för företag och samfund i augusti och diskussioner inom arbetsgruppen för beredning av programmet. Programmet har sammanställts av en projektanställd som anställts enkom för detta projekt.

Arbetsgruppen har velat inhämta bygg- och miljönämndens utlåtande om programutkastet innan programmet först till sektionen för tekniska stödtjänster, stadsstyrelsen och slutligen stadsfullmäktige för godkännande i början av år 2023. På grund av den strama tidtabellen har materialet inte ännu översatts till svenska.

I Finland godkänns snart en ändring av klimatlagen som antagligen senast i början av året ålägger även kommunen skyldigheter. Enligt lagförslaget ska "varje kommun ska [...] utarbeta en klimatplan eller uppdatera sin klimatplan minst en gång per fullmäktigeperiod. Planen ska innehålla

- 1) ett mål för hur utsläppen av växthusgaser ska minskas i kommunen,
- 2) åtgärder som ska bidra till att minska utsläppen av växthusgaser i kommunen,
- 3) uppgifter om hur utsläppen av växthusgaser har utvecklats i kommunen,
- 4) uppgifter om uppföljningen av genomförandet av planen,"

Fastän klimatfrågor är centrala på många sätt även i Pargas program, har vi ändå allmänt ansett att vattenkvaliteten i Skärgårdshavet är den största anledningen till bekymmer när det gäller tillståndet av miljön. Det uppskattas att ca 500 ton fosfor per år hamnar i Skärgårdshavet främst genom floder som mynnar ut i havsområdet. Under århundradenas lopp har en väldig näringsämnesbelastning hamnat i havet.

Pargas har historiskt sett varit ett starkt fiskeområde. År 2021 avlägsnade yrkesfisket i Finland genom fiske av vildfisk över 450 ton fosfor ur Östersjön, vilket är nästan samma mängd som uppskattas hamna i Skärgårdshavet varje år som spridd belastning. Skärgårdshavets andel av denna mängd var uppskattningsvis 85 ton fosfor. Antalet yrkesfiskare i Skärgårdshavets område har dock rasat häftigt; ännu vid millennieskiftet fanns det ca 200 yrkesfiskare i Åboland, idag endast 56. Med andra ord avlägsnades fisket tidigare varje år antagligen en flerfaldig mängd fosfor från Skärgårdshavet jämfört med nuläget.

En ökning av fiske av vildfisk och användning av den som mat skulle också vara ett av de effektivaste sätten att minska mängden näringsämnen i Skärgårdshavet och påverka havets tillstånd. Att beakta yrkesfisket skulle även vara till fördel för staden med tanke på image. Problemet är att hitta nya fiskare – hur ska man få unga människor in i branschen när till exempel sälen och skarven skapar hotbilder för fisket? En annan utmaning är ändra människors matvanor. Stadens möjligheter att påverka utvecklingen är begränsade. Åtgärder skulle uttryckligen behövas från statsmakten. Jord- och skogsbruksministeriet har i anslutning till

detta utarbetat programmet för främjande av inhemsk fisk vars mål är att utöka utbudet och andelen av inhemsk fisk på ett hållbart sätt. Utöver åtgärder med syftet att revitalisera fisket är det viktigt att Pargas också i fortsättningen är med i projekt där vass (näringsämnen) tas bort från havsvikarna. Genom att skörda en hektar av vass på sommaren avlägsnas i medeltal 80 kg kväve, 7 kg fosfor samt ca 2 300 kg kol.

Kompletterande material	Arbetsversion av Pargas klimat- och miljöprogram + förteckning över förslag till åtgärder (endast för nämndens ledamöter för kommentarer)
Föredragande	Tf. miljövårdschef Petri Huovila, tfn 050 464 6866 fornamn.efternamn@pargas.fi
Beslutsförslag	Bygg- och miljönämnden beslutar att som sitt utlåtande framföra till stadens arbetsgrupp för klimat- och miljöprogram att programutkastet är ändamålsenligt sammanställt. Nämnden önskar dock att programmet i åtgärderna för att skydda Skärgårdshavet skulle beakta avlägsnandet av den befintliga näringsämnesbelastningen ur havet som den viktigaste åtgärden. Därför borde klimat- och miljöprogrammet för skärgårdsstaden Pargas särskilt föreslå åtgärder för att förbättra förutsättningarna för att revitalisera fisket av vildfisk och avlägsna vattenväxtlighet (till exempel projekt för att ta bort vass). Med dessa metoder kan den befintliga näringsämnesbelastningen avlägsnas effektivare. Nämnden ger eventuella övriga kommentarer och beslutar om dem på mötet på basis av den respons som inkommit från nämndens ledamöter på förhand.
Beslut	Föredraganden föreslog att bygg- och miljönämnden remitterar ärendet för vidare utarbetning av klimat- och miljöprogrammet. Bygg- och miljönämnden remitterade ärendet. _____
Delgivning	Arbetsgruppen för klimat- och miljöprogram

Bygg- och miljönämnden 07.12.2022 § 183
302/11.00.01/2022

Beredare	T.f. miljövårdschef Petri Huovila, tfn 050 464 6866 fornamn.efternamn@pargas.fi Bygg- och miljönämnden remitterade förslaget till stadens klimat- och miljöprogram vid sitt sammanträde i november. Sedan dess har programmet bearbetats och översatts (översättningen blir klar senast måndagen den 5.12) och kan nu framföras åsikter om om innan förslaget ännu går till stadsstyrelsens sektion för tekniska stödtjänster, sedan till stadsstyrelsen och slutligen godkänns i stadsfullmäktige. Tekniska sektionens beslut 24.11.2022 angående programmet finns som bilaga. Under programprojektet har det tydligt framkommit hur mångsidiga frågor det är som vi arbetar med när vi talar om att förbättra miljö- och klimatärenden i vår hemstad. Åtgärdsförslagen som finns som programmets bilaga omfattar många slags verksamheter inom stadens hela område. Genom "stadens" egna åtgärder räknas det dock att bara upp till 10 % av växthusgasers utsläpp kan reduceras,
-----------------	---

vilket säger att starkt samarbete behövs mellan alla aktörer, med företag och individer, med olika föreningar, samfund, forskningsanstalter och projekt som jobbar för förbättrad skärgårdsmiljö.

Om vi verkligen vill få något till stånd så torde det stå klart, att med hjälp av våra normala personresurser blir inte programmet förverkligat enligt målsättningarna, som i stort sett också följer stadens fastslagna allmänna strategi. Det är uppenbart att Pargas stad skulle behöva en skild person, som skulle handha och fokusera på arbetet med klimatfrågor och Skärgårdshavet. Pargas som skärgårdens huvudstad mitt i Skärgårdshavet skulle helst få bli känd för sitt eget starka miljöarbete. En tjänst som klimat- och miljökoordinator skulle kunna anses vara på sin plats inom stadens förvaltning. Det finns redan många städer och kommuner som har anställt klimatkoordinatorer (bl.a Reso och Nådendal, Raseborg har hållbarhetskoordinator). För Pargas del är det inte motiverat att bara ha en klimatkoordinator, eftersom den första prioriteringen för oss oundvikligen är Skärgårdshavets tillstånd.

En detalj som bygg- och miljönämnden skulle kunna överväga är ett åtgärdsförslag som handlar om naturens mångfald (punkt 1.2). Där sägs det i det andra åtgärdskortet bl.a att *"Omvandlingen av skogsmark till bygg- och jordbruksmark skall kompenseras genom att skydda eller återställa försvagade livsmiljöer på annat håll"*. Det kan vara alltför starkt att ha skyddandet/återställandet som absolut krav fastän principen är god att eftersträva.

Enligt kommunförbundets rekommendationer borde kommunerna i beslutsfattandet alltid göra en heltäckande bedömning och analys av hur besluten kommer att inverka på kommuninvånare, miljön, organisationer och personalen samt ekonomin. En möjlig förbättring i programmet skulle då vara att ägna litet utrymme för den typens helhetsanalys.

Bilaga	Klimat- och miljöprogrammet Åtgärdskortet
Kompletterande material	Tekniska sektionens beslut 24.11.2022 angående stadens klimat- och miljöprogram
Föredragande	T.f. miljövärdschef Petri Huovila, tfn 050 464 6866 fornamn.efternamn@pargas.fi
Beslutsförslag	Bygg- och miljönämnden beslutar att som sitt utlåtande till stadsstyrelsens sektion för tekniska stödtjänster framföra att klimat- och miljöprogrammet är ändamålsenligt sammanställt. Nämnden önskar dock att programmet i åtgärderna för att skydda Skärgårdshavet skulle beakta avlägsnandet av den befintliga näringsämnesbelastningen ur havet som den viktigaste åtgärden. Därför borde klimat- och miljöprogrammet för skärgårdsstaden Pargas särskilt föreslå åtgärder för att förbättra förutsättningarna för att revitalisera fisket av vildfisk och avlägsna vattenväxtlighet (till exempel projekt för att ta bort vass). Med dessa metoder kan den befintliga näringsämnesbelastningen avlägsnas effektivast. Dessutom beslutar bygg- och miljönämnden att som sin åsikt att framföra, att anställandet av en klimat- och miljökoordinator för Pargas stad är nödvändigt för att arbetet med att förverkliga programmets målsättningar och åtgärder kan utföras. Det borde ingå i programmet som en tydlig målsättning. Om möjligt borde det i budgeten reserveras medel för denna anställning redan 2023.

Ytterligare föreslår bygg- och miljönämnden att formuleringen i det andra åtgärdskortet angående naturens mångfald ändras till följande: "Omvandlingen av skogsmark till bygg- och jordbruksmark kompenseras **om möjligt** genom att skydda eller återställa försvagade livsmiljöer på annat håll".

Beslut

Efter diskussion beslöt nämnden att ytterligare föra fram följande:

- I klimat- och miljöprogrammets 3 kapitel Särdrag i Pargas, efter bild 4 infoga en motsvarande bild där även storindustrins växthusgasutsläpp är medtagna.
- I klimat- och miljöprogrammets 4 kapitel Mål för programmet och utsläppskalkyl, ta Skärgårdens special förhållanden i beaktande när det gäller minskning av trafikutsläpp (långa avstånd, vattentransporter, färjor, förbindelsbåtar...) och vilka utmaningar som detta medför för att målen kan nås.
- I klimat- och miljöprogrammets 6.2 kapitel Biologisk mångfald, föra fram naturskyddsområdets stora andel av stadens totalyta (ca 16 %) i mycket positiv anda i stadens marknadsföring.
- I klimat- och miljöprogrammets åtgärdskort 1.2 Biologisk mångfald, föra fram att skötseln av grönområden inte får ske på bekostnad av trafiksäkerheten.
- I klimat- och miljöprogrammet överlag skriva tydligt ut när det talas om växthusgasutsläpp och när om miljöutsläpp i allmänhet och om det gäller a) stadens egen verksamhet eller b) hela kommunområdets verksamhet.

Föredragandens förslag godkändes med tilläggskommentarerna ovan.

Delgivning

Stadsstyrelsens sektion för tekniska stödtjänster